

ЉУБИЦА АРСИЋ

ИСПОД ПРАМЦА

Било би лепо да је сад поред мора, на некој јутарњој плажи док купачи вуку лежальке, а деца, заокупљена кофицама и лопатицама, пресипају песак по пластичној торби, мотрећи да ли их њен поглед иза сунчаних наочара прати, да ли она примећује њихову игру пуну злочесте љупкости. Игре на плажи, игре на песку, на велико море скоро да не обраћају пажњу, само кад би ова мутна вода Аде на домаку града заиста била море, а она имала године некадашње јогунице која је скинула оне меке црвене сандале на којима су јој завиделе све другарице и задигла хаљину изнад бокова да би, праћена погледима младића, гацала кроз воду и довукла чамац.

Конобар је на послужавнику донео ново пиће, вративши се потом унутра да појача музику. Као темпера, певао је Џибони из звучника постављеног поред улаза. Да ли се та песма можда другачије зове, да ли је позната под другим именом? Са тим песмама које се свакодневно чују никад није начисто како гласи њихов пун назив: Као темпера или је у питању: Испод мога прамца – наводна ситница која може да је мучи читав дан и због које је била у стању да се сатима препире са Марком. Тако је њихово натезање око имена неке песме прерасло у исцрпљујућу расправу до касне ноћи из које је Марко напустио стан у Ламартиновој, затим отпутовао у Праг да се наводно посвети писању (у ствари је једва преживљавао у некој фирми за продају фротира). Није га видела осам година.

Пре него што је сркнула вотку с тоником, извадила је торбицу да мало дотера шминку. Радила је то пажљиво и с уживањем, нанела трунку течног пудера са заштитним фактором на нос, затим на усне пре него што ће их накарминисати, ситно лукавство којему ју је подучила њена козметичарка да се руж брзо не обрише.

Оловком је појачала линију на капцима, наставила оловком да обрвама додаје још неколико длачица. Нема лепше ствари него себи направити ново лице којим се незнатно смеши огледалцету, чувајући прави осмех за Марка, са којим је, од пре неколико месеци кад је скоро на њу налетео пред улазом у подземни пролаз, повремено одлазила на ручак. „Што да не! Будимо пријатељи.” Или је рекла још нешто глупо што у таквој ситуацији човеку прво падне напамет.

Близу њеног стола на ниској тераси, дечурлија скачу у врели песак из којег штрче метална стабалца сунцобрана као избушена мецима. Само што скоче, већ трче степеницама да се још једном попну и опет осете жмарце страха. Хватају се за ограду, нагињу се и премишљају, а онда се нагло одгурну. Тата, само још овај пут, и очеви им прилазе, неки од њих са препланулим телима веслача, заузимајући став оних zgodних манекена на рекламама за лосион после бријања.

Марко је сад сигурно у колима, жури преко панчевачког моста да заједно ручају уз његове приче о насловима у новинама, политичарима и серијском манијаку који је после шест силованих жена најзад ухваћен можда оне ноћи док се премишљао да пресретне и седму, кад су га шчепали полицајци преобучени у скитнице. „Баш си велико срце”, говорила му је пре толико година, а могла је да каже то и сада, јер се није променио, чинећи много тога да јој удовољи.

Запевала је са звучником о киши која боји небо налик сивоћи остављеног срца, сетивши се како се његова мајка противила њиховом браку кад је сазнала да будућа снаја није завршила ни средњу школу и да наступа по сајмовима и приватним прославама. „Пратећи вокал? Јако занимање. Не знаш ни ко је та жена!” Сестра је само невино ћутала и није се мешала док је у мислима испробавала на њој очеву електричну тестеру, после су се навикле на то да њих двоје живе заједно.

Кад су се након дугог времена поново срели, он је забринуто приметио да је претерала са дијетама и препаратима за мршављење који смањују струк. Поглед је неколико пута окрзнуо њену косу која је некад била мека и свиленаста, сада пожутела и без сјаја, уништена дугогодишњим избељивањем. Додирнуо је на мишици тетоважу, једино тиме показавши да је на њој приметио нешто крајње неочекивано. Многе ствари су се промениле, мада се и даље смејала његовим вицеима и као пре држала цигарету врховима прстију, отресала пепео лаким, филмским покретима, што му се и даље веома свиђало, као што је наставио да се вајка о њеној брзоплетости и како ради све на своју руку, без размишљања.

„Зашто си напустила последњи посао?“, питао је. Никад није увиђао колико она мрзи планове, колико јој тешко пада све оно што остали жарко желе.

Он се није много променио. И даље је био доследан у одећи сивих тонова који су се добро слагали са покојом сребрном власи, металносиви цинс и кошуља сличне боје, јер се добар укус огледа у сливеним, неупадљивим тоновима, никако у јаком контрасту. Такве је боје срце моје откад ме не волиш, задиркивала га је певушећи, а он се нелагодно врпољио, покушавајући да дозове конобара. У ствари, његова оданост војничком колориту прикривала је нежност, коју је код њега увек препознавала. Поново се оженио, али му је та друга жена после петнаест година умрла.

„Не треба ни да ме питаш. Знаш да волим каприћозу.“

Запалила је цигарету, волела је да пуши док једе. Понекад би узела грисину, повукла дим и опет наставила са грицкањем.

„Како си провела прошлу недељу? Да ли и даље тражиш посао?“

Слегнула је раменима, да и не, није му рекла да недељама не ради ништа посебно. Нешто чека и прижељкује, нада се да ће то доћи, само да се мало сабере и прикупи снагу. Осмехнула се незнатно накрививши главу према рамену, што му се увек свиђало, јер је подигао чашу да јој наздрави.

„На телевизији настављају са оном серијом у којој главни лик све објашњава у неким загонеткама: С ким си, с њим си. Или, рупица на хулахопки. Баш је блесаво, забавља ме.“

Не зна због чега му није била верна. Мислила је да он неће сазнати, али када се вратио с пута, одмах је приметио. Обећала је да неће никад више, да су је смекшале околности у којима је бринула за њега, јер се није редовно јављао, да ју је помела збрка у глави. „Не могу да волим никог осим тебе“, цвилела је после његовог следећег службеног пута. То је стварно и искрено мислила, али је он већ почетком следеће године од ње отишао. Није желела да се тога присећа сад када је он тако љубазан, пали јој цигарету и примиче пепелјару да јој буде надохват руке.

После њиховог развода отпутовала је на грчко острво и тамо упознала Јоргоса за кога се касније удала. Док је Јоргос ронио, она је, умотана у пешкир, посматрала најлепше мушко тело које је икад видела, неког препланулог пливача уског струка, који је управо изашао из мора и мокар стао близу њеног сунцобрана. Није желео да легне у песак и да пред њом поквари утисак док му је сунчев зрак пролазио испод подбочене руке, коју је затим пружио дуж тела, стиснувши песницу, сличан статуама куроса из музеја, који су обишли у престоници, једног викенда. Ветар је упорно дувао, а вода очигледно била хладна, јер су му по најжеженој кожи

капи клизиле уливајући се у пупак, и даље, сјајним путељцима до минијатурних купаћих гаћа. Неколико пута је нагло одвојио и пустио ластиш, док ухваћени мехур ваздуха није потпуно нестао, изједначивши део под купаћим са мишићавим плочицама стомака. Тек тада је приметила да се мало подаље, попут живог бедема, који је штитио да потомка морских вилењака не одвуку све јачи таласи, излежавају неке жене, ћућоре туђим језиком, којим су можда описивале голо чудо мушкости, заштићене дугим рукавима тунике и хаљинама, нећкајући се око свлачења, због ветра или претходног претеривања у сунчању. „Китица алги за вас, лепотице, одједном се из плићака појавио Јоргос, смерајући да опет зарони у дубину.

Када је одлучила да се врати, њихова девојчица није хтела да пође с њом. Привржена оцу, одлично је говорила грчки, толико добро да су се тешко споразумевале, па је једва успевала да прочита њена писма која су била све ређа док на крају нису престала да стижу. И млађи дечак је остао на острву, није хтео да се раздвоји од сестре и оца.

„Испод мога прамца... Наборало се море у даљинама... Волиш ту Ђибонијеву песму?”

Певушила је врло тихо док је он климнуо главом, одобравајући свако следеће питање. Келнер је донео две пице и она му се осмехнула. Досада, која се полако увлачила у ове њихове ручкове, убрзо је испарила кад је угледала ново лепо лице са очима у којима је претпостављала трунку туге за коју су мушкарци и те како били спремни.

„Које је име овог ресторана? Сансет, чини ми се. А ви, како се ви зовете?”

„Лазар. Сви ме зову Лаки.”

„Баш лепо, Лаки. Пице изгледају дивно! Као из часописа! Похвалите кувара.”

Наставила је да се смеши.

„Много хвала.”

Сетила се неког момка који је личио на Лакија, естрадног фотографа који се бавио певачима у успону, али и новим, још непознатим талентима. Нигде није хтео да је изведе, искључиво су се састајали у стану, у његовом кревету. Једном ју је, у току секса, ненадано ухватио за врат и стезао све јаче да се једва одбранила. Сасвим разумљиво да је мрзео жене, њихов поглед који је срамежљиво скретао са висуљка међу ногама. Био је попут оног у дечака петог разреда, што га је очигледно мучило. Он је после плакао, извињавао се наводно због трауме из рата и никад се више није јавио.

„Говориш као испод прамца. Шта си, у ствари, рекао?” Није чула, али је претпоставила о чему јој Марко говори, јер је то често понављао: Како је срећна што има ту тетку код које станује, која се о њој брине и воли је као мајка. Није хтела да му каже како је њен боравак код старе добре тетице привремен, јер ће се напослетку појавити онај супер тип кога чека, неко ко буде желео да јој покаже сва она занимљива места на којима се догађају узбудљиве ствари.

„Много хвала”, поновила је док је Лаки на њихов сто спустио флашицу кечапа и посуду са пармезаном. Његов профил, са јако вилицом по којој су једва избиле чекиње, приближио се њеном. То само на њу личи, да је изненада привуче келнер. Таман крене озбиљним правцем, а онда се појави неко млад ко јој у трену заврти мозак. Није ни она баш стара, нико јој не би дао педесет осам година, можда четрдесет, чак тридесет осам, као што је рекао продавац у супермаркету кад га је питала да погоди.

„Само онако кажем”, додао је Марко.

Опет се осмехнула и климнула главом. Келнер је, без сумње, приметио како га гледа, јер је била обдарена посебним погледом и незнатним жмиркањем, који увек делују, нема ничег нападаог у томе. Једноставно је талентована да тим малим знацима ободри мушкарца, који је помало кукавица кад је озбиљан поход у питању. „Баш је блесаво то твоје намигивање”, имао је обичај да примети Јоргос, а она сад не зна шта јој би да се за њега уда кад је био низак и дежмекаст, са малим шакама и кратким прстима тврдице и ситничавог закерала.

Марко јој је описивао како је око куће уредио башту са живицом, сам саградио камени зид који штити од погледа пролазника и расадио пузавице, шта је све никло од зачинског биља и оно цвеће, сећам се да си помињала како волиш грм тих малих плавих цветова, лаванде ваљда.

„Размишљам да све продам и преселим се овде.”

Лаки је на испружену руку стручно наслагао празне тањире са стола за којим су задргли пословни партнери управо завршавали ручак и све жустрије се надвиковали, један од њих је олабавио чвор на кравати, потом са сигурношћу надјачавши остале. Одмах препознаш ожењене, као што је, свакако, био ожењен онај старији тип поред витрине за сладолед, са веома младом девојком која је помно пратила сваки његов покрет, поред њих пар који проучава програм туристичких аранжмана.

„Нећеш ваљда да продајеш кућу?! Толико си се око ње трудио! Уложио гомилу новца!”

„Не знам ни сам шта да радим. Понекад пожелим...”

Жена са којом је био ожењен била је вредна и поуздана, и она је волела цвеће, али није могла да има децу, дуго је боловала и онда умрла.

„Човек никад није толико стар да нема жеља.”

„Ма хајде, ниси још стар. Никако не изгледаш тако”.

Механички је одговарала, не испуштајући из вида како за суседним столом келнер вешто сипа вино, са салветом пребаченом преко руке која држи флашу док она друга лагано почива иза леђа. Од Маркових реченица једино је чула ову док је пратио како ће на њу деловати:

„Често размишљам како би било лепо да се преселим из Панчева у Београд.”

Пошто је остао сам, пријатељи су почели да га упознају са другим женама, разведеним или удовицама, које су се удебљале или покушавале да прикрију године на неки непримерен начин. Прошлог пута кад су се видели, признао јој је да се био пријавио на сајт за упознавање, али ни то није ишло. Када се срео са првом, одмах је схватио да то није она жена са којом се договарао. Приложила је туђу фотографију, вероватно неке филмске глумице коју није препознао. Она је из чувене адвокатске породице, и покојни муж јој је био адвокат, ћерка креаторка у Америци, почела је да неописиво зарађује на парфемима, син је геније за компјутере, ради у странијој корпорацији која проучава океанску флору и фауну. Није узимала ваздух нити престајала да се жали на валунге, нападе врућине који крену од пета и изненада је запљусну по образима. Другу је извео на поподневну кафу, трећу у луксузни хотелски бар, где је после три тоника са џином почела да фрфља и преплиће језиком.

„Чуди ме да си поверовао. Намештени сусрети никад не испадну добро.”

„Можда бисмо могли да покушамо...”

Такав је Марко. Само на њега личи да не схвата како је немогуће да се парчићи исцепкане разгледнице поново залепе тако да изгледа као нова. Дубоко доле, у мрачној шпиљи прошлости налазили су се Јоргос, мртва жена, њени девојчица и дечак, који је, у ствари, био дете сезонског службеника са рецепције, за то Јоргос не сме никако да сазна. Како поручује песма, накупили су се алге на кориту и бог свети добро зна да га нико не може очистити, све и да хоће.

„Нема везе. Тек тако кажем оно што сам помислио.”

Тек тако верује да она то може. Увек је био романтичан, као да је рођен у доба трубадура који женама поклањају цвеће, говоре им да су привлачне и избегавају да опсују када су у њиховом дру-

штву, али романтика током времена постаје мало досадна, као што се брзо изгустира оно што се лако добије.

„Одакле сте ви, Лаки?“, упитала је конобара тек да промени тему и да га мало задржи поред стола. Био је zgodнији од оног фотографа, имао је мужеван нос и густу косу коју је у мислима мало прочешљала прстима. Руке су му биле невероватно нежне за једног келнера, обавијале су чаше гипкошћу неког клавиристе. Рекао је да је рођен у малом месту за које никад није чула, али је одрастао овде. Можда некад налети на њега док шета по граду. Иако то крију, данашњи мушкарци су прилично усамљени и тешко склапају познанства. Да ли бисте желели да заједно проше-тамо? Ако немате ништа против, можемо да негде седнемо и нешто попијемо. Рекла би му да је сасвим океј да и њега некад у кафани неко послужи.

„Шта кажеш? Не мораш одмах да одговориш, размисли о томе.“

Изгледало је да је рука која је додирнула њену била келнерова, али се Лаки хитро удаљавао са пепељаром пуном пикаваца. Рука на њеној била је крупнија од Лакијеве, обележена венама и годинама.

„Види ти њега!“

„Шта на то кажеш?“

„А да наручимо још по чашу?“

На његов позив келнер се вратио. Брзо је извадила цигарету, очекујући да јој запали.

„Да ли вам је напорно да стално ходате тамо-овамо?“

„Не нарочито.“

„Сигурно станујете негде у близини?“

„Код Конака.“

„Страшно, па то је предалеко! Који аутобус вози до Топчидера? Како стижете до посла?“

„Идем пешке да проветрим главу.“

„Чувајте се да вас успут неко не пресретне“, враголасто се насмејала и плеснула га по руци, што је и Лакија навело да се насмеје. Не боји се да га било ко пресретне, јер тренира карате. Замишљала је да пред њом полако одвезује црни појас и скида кимоно како би се указао његов савршени торзо. Док пијуцкају расхлађену вотку и на хотелском прозору посматрају усамљене купачице на плажи Аде, са параглајдером на провидном небу, он јој стидљиво каже како су га одувек привлачиле старије жене, нема у томе ничег чудног.

„Није требало да те то питам. Заборави, нема везе.“

Колико се та песма о киши која, као темпера, чини небо сивим, или сива киша која боји море, залепила за њу! Не да јој мира, па је певуши и не може да престане, чиме Марку показује да не

обраћа пажњу. Не треба да му буде важно, није увек битно да је све баш као треба.

„Мораћу раније да пођем. Поправљају део моста. Биће у шпицу страшна гужва.”

„Можда још једно вино”, подигла је чашу и накривила главу онако како се њему увек свиђало, а када је конобар поново дошао, питала га је:

„Да ли волите да радите у ресторану?”

Пошто је, остављајући тањираћ са рачуном, рекао да не зна, смишљала је шта би још могла да га пита, али није могла ничег да се сети.

На путу до Маркових кола, он је није ухватио за руку као што је то обично чинио. Парови су журили до паркираних скутера, мали пас је трчао испред кратких тинејџерки на ролерима. Мајке у шљапкавим папучама, са крцатим торбама и дејчим шлауфима у руци, раздвојиле су их на тренутак, па се упитала да Марко није можда одлучио да оде без ње, желећи с правом да је казни зато што се тако понашала са келнером. Ипак је био ту, чекао ју је поред паркираног аутомобила. Пред њеном зградом изашао је да јој отвори врата и испрати је до улаза, овлаш дотакавши уснама њен образ. Задржао је њену руку у својој дужим и јаким стиском. „Е па здраво”, и пожурио је до свог аута.

Није јој се дало да одмах оде у стан са укљученим телевизором и тетицом која куња у фотељи. Уобичајено место у кафићу „Ало ало” чекало је на њу да поново прође кроз протекли дан. „Пиће ти незгодно удара у главу”, говорио јој је Јоргос. Стварно је била грозна са тим упорним запиткивањем и пипкањем келнера који је могао да јој буде син, а да је Марко ниједном не опомене. Сад се и он полако смешта у ону шпиљу испод прамца, заједно са рестораном Сансет, који су заједно открили. Неће је више звати, никада више неће узбуђено чекати да се он појави и похвали је како се лепо нашминкала.

Сетила се како ју је бранио пред својом мајком која се противила венчању, говорио да га је баш брига шта други причају, јер је воли, а први пут кад су се раздвојили, десило се да уобрази како је упорно салетање оног типа на музичким пробама за добротворни концерт био чин страсти. Покајала се јер се убрзо показао као гребатор, који би јој искамчио и последњу пару. Кад је наступала као пратећи вокал, Марко је долазио да је гледа како она у томе ужива и како је забављају шале комичара, који је умео да разгали публику и све учеснике на сцени, обраћајући се посебно њој оним хипнотишућим погледом све док шала и комика нису иза сцене задобиле обрт који се Марку сигурно не би свидео.

Могла је бар да га саслуша, озбиљно размотри његов предлог о пресељењу и да га потом пољуби, али човек не може да живи само у машти. Не може стално да се претвара како је на животној сцени неко други. Свака нада нестане кад се прихвати нешто што само зазвучи пријатно.

„Још једна воткица?“, довикнула јој је шанкерка иза пулта и без одговора сипала пиће.

Премишљала је да ли да позове Марка, али се батерија у мобилном испразнила. Могла је да замоли шанкерку, али би онда морала да одговара на њена досадна питања. Сад је он већ у својој кући, цвеће у башти само што није утонуло у мрак испуњен сећањем на њихове прве дане. Још увек се налазила свуда, камени зид обрастао бршљаном није дозвољавао да оде нити да нека друга ту приступи. Предложио јој је како би њих двоје могли да поново покушају. Сигурно и даље чува њену фотографију, вади је повремено из фиоке и сећа се како су се упознали и како је певушила само за њега. Не уме да му то објасни, а и он не би схватио, да се прихватањем једног пута губи нада за све остале, као што се и даље надала да ће писма од њене деце кад тад стићи. То је сасвим сигурно, јер је девојчица сад довољно одрасла да је разуме. Дечак сигурно хоће, зна се да су синови привржени мајкама.

Шанкерка је појачала музику и наставила да сређује чаше. Цибони се са Аде преселили у „Ало ало“.

„Када сам насамо с њом, то више није моја музика... Ово је песма мени упућена, мајке ми. Знаш оне форе кад фрајер откива рибу. Нисам довољно добар за тебе, бићеш срећна с другим, ја те не заслужујем, нисам сигуран шта осећам. Треба да покушамо одвојено, потребно је да се мало растанемо. Шта значи мало? Или се растанеш или си с неким. Све у свему, бедно. Баш га брига, охладио се и гледа како да безболно оде.“

„Ко зна, можда проверава колико ти је стало. Мушкарци често имају земљотрес у глави.“

„Ма какав земљотрес! Ствар је у томе да њих брзо прође. Када смо с екипом, још боже помози. Чим останемо сами, видим да ме гледа некако притворно, као да он више није тај. Почео је да ме избегава, тешко му да каже: ћао, нема више, ариведерчи, гудбај. Али баш ми се звиждуће, нека само одвесла. Кад неће са мном, далеко му лепа кућа!“

Још добар гутљај вотке и знала је да се све полако доводи у ред. Сасвим је сигурно да ће се онај прави кад тад појавити, за њу и за шанкерицу која сад млати крпом и жустро ређа опране чаше, певајући о охлађеном срцу, као да се то ње уопште не тиче. Доласком оног правог сви ће се они искупити. Кукавица који је побегао

од шанкерке, шанкерка која због растанка не пати, она зато што се грозно понашала према бившем мужу, тако пажљивом према њој, келнери и други типови, који су узмакли, иако је запазила усамљеност и тугу у њиховим очима.

„Мислим само на тебе”, мрмљала је, осећајући се све боље. „Само на тебе.” Вотка је, упркос еркондишну који је растеривао ваздух, чинила своје, имала је моћ да попут зрака продре у дубину тамне воде. Разливала се по телу, грејући и одузимајући му тежину. Пробе ради, подигла је руке изнад стола, пустила их да кратко залебде и потом падну. „Једино желим само тебе, само тебе.”

Када је поново кренуо круг Џибонијевих песама, спазила је код улаза младоликог мушкарца, вероватно странца који је носио црну футролу са лаптопом. Сигурно је допутовао да потпише значајан уговор и отвори фирму. Нема бољег места од овог, ако жели да предахне од званичних пословних разговора и размисли шта даље. Привлачан, добро грађен, модерно одевен. Изгледа као неко ко уме да се добро носи са немилосрдним богатшима. Није му нимало непријатно док стоји и неодлучно се осврће, разгледа где ће да седне пре него што наручи пиће. Онда ће приметити како му се она смеши и љупким жмиркањем поручује да је место поред ње слободно.